

Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств **Сумської області** щодо
їх ділових очікувань*

IV квартал 2020 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Сумської області в IV кварталі 2020 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Сумської області у IV кварталі 2020 року свідчать, що на тлі посилення карантинних заходів респонденти прогнозують обсяги виробництва в Україні в наступні 12 місяців на поточному рівні та мають позитивні очікування щодо розвитку своїх підприємств. Прогнозується нижча інфляція. Девальваційні очікування високі.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- збереження обсягів виробництва товарів та послуг в Україні на поточному рівні: баланс відповідей – 0.0%, у попередньому кварталі – 14.3% (графік 1). У цілому по Україні очікується зменшення виробництва – «мінус» 24.4%;
- уповільнення зростання цін на товари та послуги: 64.3% респондентів очікують, що зростання цін не перевищить 7.5% (у попередньому кварталі – 50.0%), у цілому по Україні – 49.2%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- подальшу девальвацію національної валюти: знецінення гривні відносно долара США очікують 78.6% респондентів (у попередньому кварталі – 71.4%), у цілому по Україні – 87.1%;
- поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств нижчими темпами: баланс відповідей – 15.4% (у попередньому кварталі – 30.8%) (таблиця). У цілому по Україні очікується незначне поліпшення фінансово-економічного стану – 1.3%;
- уповільнення зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції: баланс відповідей – 21.4% (у III кварталі 2020 року – 28.6%) (таблиця), у тому числі обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 25.0% (у III кварталі 2020 року – 57.1%). У цілому по Україні очікується помірне зростання обсягів реалізації: баланси відповідей – 7.1% та 3.8% відповідно;
- зменшення інвестиційних видатків як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар: баланси відповідей – «мінус» 28.6% та «мінус» 7.1% відповідно (у попередньому кварталі – «мінус» 7.1% та 0.0% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 4.5% та 3.8% відповідно;
- зменшення кількості працівників на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 7.1% (як і в попередньому кварталі) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 9.9%;
- зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства, високими темпами: баланси відповідей – 92.9% та 64.3% відповідно (у попередньому кварталі – 92.9% та 42.9% відповідно) (графік 6). На зміну рівня цін на товари/послуги власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали та енергоносії й вартість трудових ресурсів (графік 7);
- прискорення зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника: баланси відповідей – по 71.4% (у III кварталі 2020 року – 57.1% та 50.0% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти назвали занадто високі ціни на енергоносії, недостатній попит та надмірний податковий тиск (графік 5).

Потреба підприємств області в позикових коштах найближчим часом не зміниться (графік 8). Як і в попередніх кварталах, респонденти планують брати банківські кредити тільки в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом пом'якшилися (графік 9). Занадто високі ставки за кредитами – головний стримуючий чинник залучення кредитних ресурсів (графік 10).

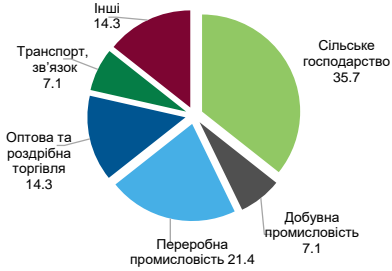
Усі респонденти області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 96.9%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

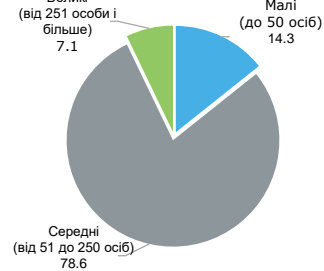
- поточний фінансово-економічний стан підприємств поліпшився і є задовільний: баланс відповідей – 0.0% (у III кварталі 2020 року – «мінус» 21.4%). У цілому по Україні фінансово-економічний стан підприємств оцінюється як поганий: баланс відповідей – «мінус» 3.2%;
- рівень залишків готової продукції власного виробництва вищий, ніж нормальний: баланс відповідей – 10.0% (у попередньому кварталі – 0.0%);
- ресурси вільних виробничих потужностей збільшилися. Підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних ресурсів: баланс відповідей – 21.4% (у попередньому кварталі – «мінус» 21.4%).

Паспорт вибірки^{1,2}

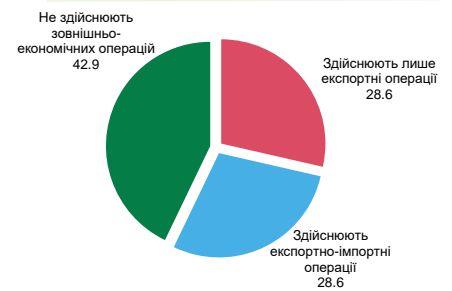
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

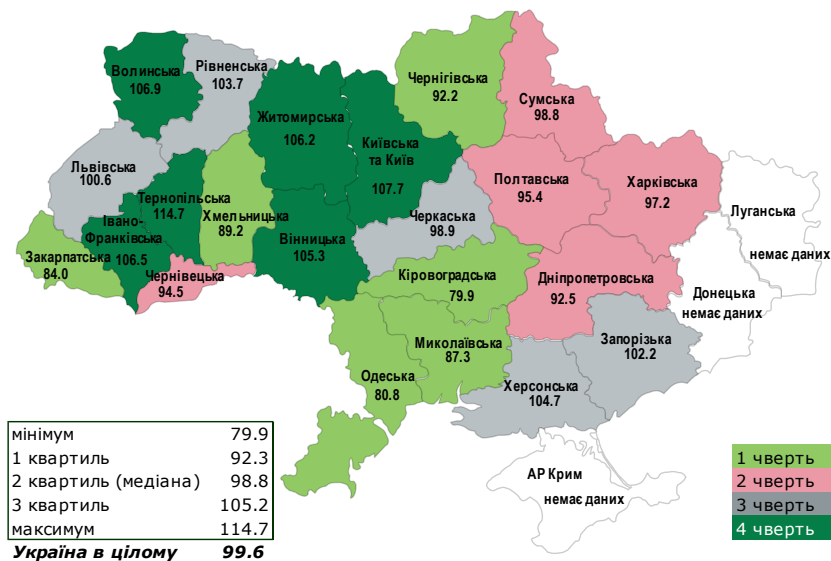

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 05–27 листопада 2020 року;
- опитано всього 14 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

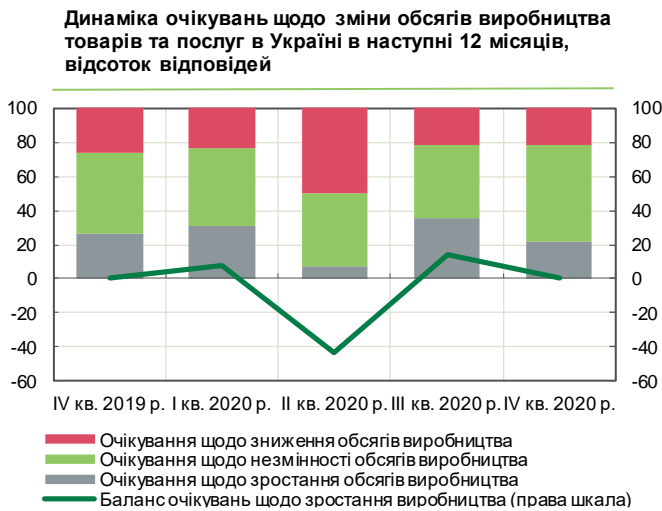
*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Сумської області щодо ділової активності (за складовими)

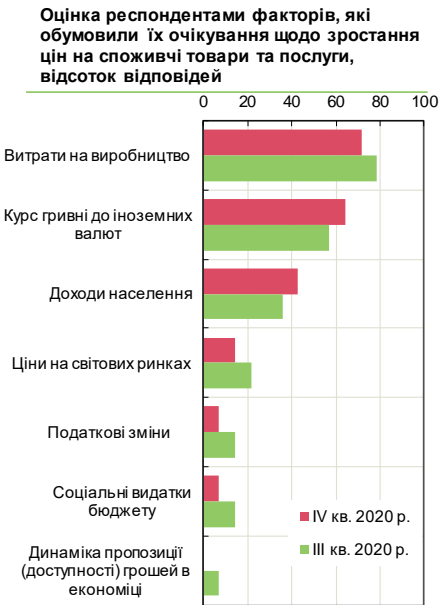
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2019 р.	I кв. 2020 р.	II кв. 2020 р.	III кв. 2020 р.	IV кв. 2020 р.
фінансово-економічного стану	15.4	36.4	14.3	30.8	15.4
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	20.0	0.0	7.1	28.6	21.4
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	0.0	0.0	-42.9	-7.1	-28.6
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	6.7	0.0	-14.3	0.0	-7.1
кількості працівників	-13.3	-7.7	-28.6	-7.1	-7.1

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

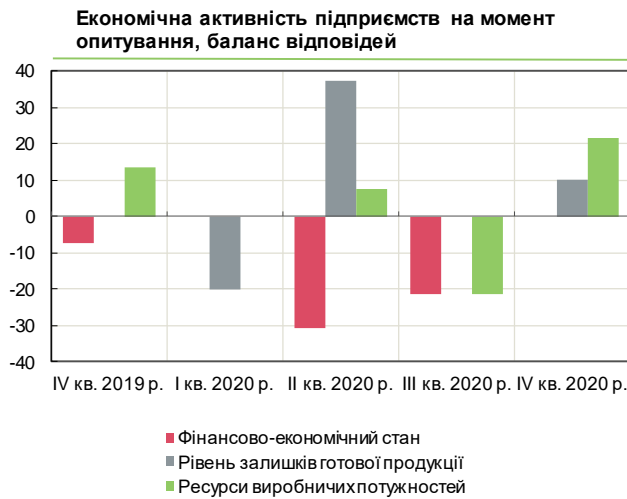
Графік 1

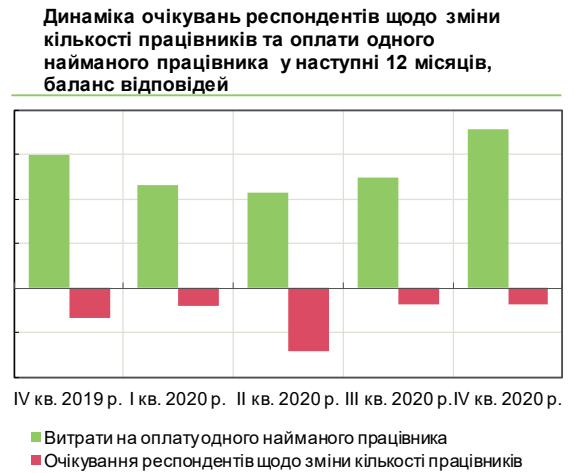
Графік 2

Графік 3

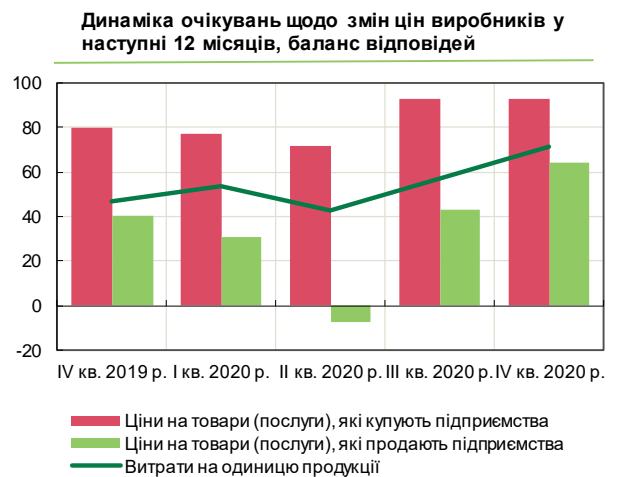
Графік 4

Графік 5

Графік 6

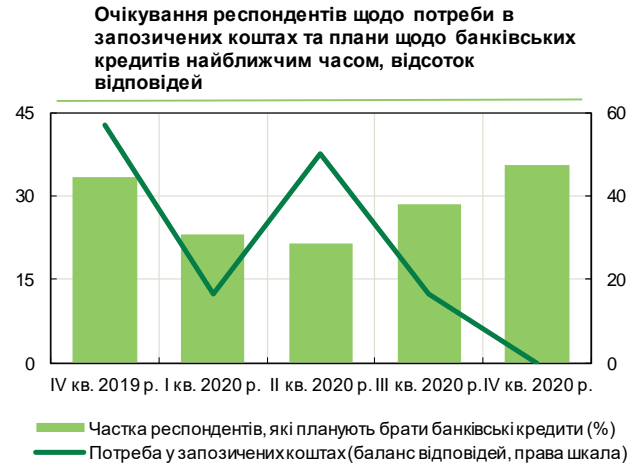

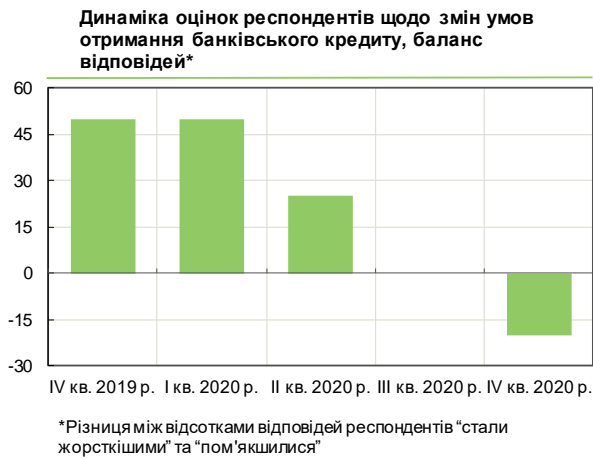
Графік 7

Графік 8

Графік 9

Графік 10

